

ÑEE YEAPÓ TĒTĀMIATĪ PEGUARĀ Nº 003/2010.

ÑEMBOATĪKA IYOKOTA TĒTĀMIATĪ TARIJA PEGUA.

JEE I.

OYEAPOKA VAĒRA OPAREVE.

ÑEEMBOYAO I.

ÑEMBOYAO 1. - (MBAERAKO) Kuae oyapĭ omeē guĭnoi mbae ra ko oyokota tĕtĀmiatĭ Tarija pegua .atĭapoka rĕtĀ tĕtĀmiatĭ Tarija pegua, jare oĭkuatiata mbaerako iparavĭkĭ jare oyapota vae metei vae rĕtĀ ñōguĭnoi japĭpe vae jare jokuae rĀmiño mbaerako oyapota oparavĭkĭ vae reta.

ÑEEMBOYAO II.

OÑEANGAREKOTA MBARAVĪKĪA MEE RE VAE.

ÑEMBOYAO 2. (MBAEPO OYAPOTA OYEOKUAI RETA VAE).-oyekuatia ōi vae mborokuai Nº 1178 japĭpe, ñemosĭmbia mbaravĭkĭapoa reta jare ñeñoŋo kavia reta, jeiko opaete oparavĭkĭ vae reta oyapo vaĕra:

- I. Mburuvicha tĕtĀmiatĭ pegua mburuvicha tĕtĀ ñemboyao kuakua reta, oyapo kuatia reta vae, juvicha reta tenondegua ñemometeĭa pegua reta, jare vi mbae yeapoa tĕtĀmiatĭ pegua reta, jaerĀmiño vi opaetei oparavĭkĭ vae reta tĕtĀmiatĭ pegua, ñoguĭnoitako tĕtĀ ipo reta, jare vi Yuvake oyapo uguata kavi vaĕra tĕtĀmiatĭ pegua.
- II. kuatiaapo tĕtĀmiatĭ pegua reta ñōguĭnoi ko tenonde guĭroataka vaĕra mbaravĭkĭa reta, jare mbae rako oyeapo ōi jare mbaera mbaeti oyeapo ōi vae kuae ñeangareko oñemee chupe vae, anĭ rĀmo oñemboasa oñangareko jese vaĕra kuae tĕtĀmiatĭ imbae.
- III. Opaete oyeokuai vae reta kuña jare kuimbae, ñōguĭnoi guĭroata kavi vaĕra mbaeapoa opaete vae imbae, jaeramiño vi oyapota iparavĭkĭ arajai pe kavi mbaetita omboaya iparavĭkĭa pe, oyapota opaete mborokuai jare ñembosĭmbia reta ōi vae tĕtĀmiatĭ pe omboete reve kavi.

JEE II.

ÑEMBOATI GUASU GUINOI ATI OYAPOKA MBURUVICHA RENDA IYAMBAE TĒTĀMIATI PEGUA.

ÑEEMBOYAO I.

YUVAKEA ATI OYAPOKA TĒTĀMIATI PEGUA GUINOI VAE.

ÑEMBOYAO 3. (YUVAKE ATI OYAPOKA GUINOI VAE).-Kuae ati oyapoka mburuvicha renda iyambae tētāmiati guinoi ko kuae yuvakea reta.

1. Tenondeguate: guiroata jare omoañete oyeapota vae mboki apo reta jare oeka mbae avai mbae mbota tētāmiati peguara.
2. Omboarakua jare ombori vae: oike kuae pe oporombori jare oporombo arakua vae reta, oyeapo vaëra mbaraviki ñesirö reta, jare mboki reve oyapo vaera mbaraviki ñemosimbi reta tētāmiati peguara.
3. Oñangareko vae: öi ko metei ramiño oyapo vaëra mbae reta mburuvicha renda peguära.
4. Oyapoka ñemboavai mbae vae: jaeko Yuvake oyapo jare oyapoka vaëra mbokia reta mbae avai mbae reve oyapo vaëra mbaraviki, jare mbaravikia renda reta rupi.
5. Oyapoka ñemboyao vae: oyuvake oyapo vaëra mbaraviki reta oime vae ñemboyao reta rupi jare oekata kerëi oyapoka vaëra.
6. Mbaeapo yesiri: Yuvake pokiapo oyapota vae öitako arasa peguära jei rämi pokiapo tētāmiati pegua kereitako yeokuai reta oparaviki jenda rupi.
7. Mbaaporenda jare irü mbaravikia reta : jae ko metei ati mbaravikia añetëtë vae, öi ko tupapire ndiveiño, jare oyapo ko mbaraviki ñemboyao reta peguära jaeramiño oyeokuai vaëra opaete pegua.
8. Oyapoka iviapi: oñemoia ko öi oyapoka tētā ñemboyao ombokuakua vae reta, jare kerëi ko oñesiro öi vae jare mbae ko oyapota öi ko ñeñonokavia jaete tētāmiati pegua.

ÑEEMBOYAO II.

MBURUVICHA RENDA TĒTĀMIATĪ TARIJA PEGUA.

ÑEMBOYAO 4. (MBURUVICHA TĒTĀMIATĪ TARIJA PEGUA).- Kuae mburuvicha tĕtĕmiatĭ pegua jaeko Tenondeguate mburuvicha guasu ōi vae mburuvicha renda tĕtĕmiatĭ iyambae Tarija pegua, jare omboekovia kuae.

ÑEMBOYAO 5. (YEOKO JARE ÑEMBORĪ OMEE KŌIGUI MBURUVICHA TĒTĀMIATĪ PEGUA PE).-

I. mburuvicha tĕtĕmiatĭ pegua oipĭsita ñemborĭ jare arakua mbaravĭki kuae iyĭke pagua reta gui.

1. mbarea renda opaete pegua.
2. mbaravĭkia mbarea renda mburuvicha guasu peguĕra.
3. yeapoa mbae resĕkĕ pegua.
4. yeapoa mōiru ikatu kotigua ndive jare oporombori vae reta.
5. yeapoa mombeua renda jare ñee mōerakuĕ pegua.
6. yeapoa mbaravĭki re oñangareko vae jare ñemoirŭ opaete vae pegua.
7. ñemoekovia ikatu kotigua reta pegua.

II. kuae ñemometeia reta oyapota iparavĭki mburuvicha guasu jeia rupi kavi jare oyapota kuae mbaravĭkimi jare Guinoita oyapo vaĕra kuae reta:

1. omeeta ñemborĭ jare ñee mboarakua, oparavĭki kavi vaĕra mburuvicha guasu tĕtĕmiatĭ pegua.
2. omeeta ñemborĭ jare ñemboe oyeapo vaĕra kuatia mbaravĭki reta jare ñesiro mbaravĭki reta ōi vae atĭa poka tĕtĕmiatĭ pe vae.
3. guirata, Omborĭta jare omaeta jae ipope ōi vae mbae ñeñono kavi re ome mborokuai chupe vaerĕ.
4. Oñemborĭta jare oñemomiarita irŭ mbaravĭkia reta ndive aramōi pegua, ñōguinoi vae atĭ oyapoka tĕtĕmiatĭ pegua japĭpe.
5. omombeuta opa iparavĭki oyapogue re mburuvicha guasu pe.

ÑEMBOYAO 6. (MBAE RENDA OPAETE VAE PEGUA).-mbae renda opaete vae pegua öiko, mburuvicha kuña tenondegua tětämiaŧi pegua iängarekoarä, kuae mburuvicha kuña mbaeti yave öi, ipiere ko mburuvicha guasu tětämiaŧi pegua öeni irü vae oiporu vaära kuae mburuvicha kuña ipoepika ra. Kuae mbarea renda opaete pegua vae pe oparaviki vae mbaetita oñemboepi chupe jaecho oñemeeta ipiere vaära oyapo guata jepira jare okaru vaära jaeramiño vi oñemeeta chupe tembiporu oyapo kavi vaära iparaviki.

Kuae mbae renda opaete vae pegua, iparaviki tenondegua vae jaeko kuae:

1. oyapota oyeka vaära ñembori tětä ipo reta mbaetiete mbae oñeme chupe vae, oñembori reve mbaravikia tětämiaŧi ombokuakua vae ndive, jare vi yeokuai ome oyeka mbaerepira vae reta ndive, jaeramiño vi opaete tětämiaŧi pe ñöguinoi vae ipiakatu kuae reta re vae.
2. oyekata oñeme vaära mbae poru oyapo vae kuae tětä ipo reta jare oñemoañata oyeapo vaära kuatia mbaravikia tětämiaŧi pe ipiere vaära oyeka yekou kuae tětära reta peguara ipiere vaära yoguireko kavi.
3. oyekata ñembori ipokia reta ipiere vaära oyeka mbaerepira ikatu kotigui jaeramiño vi kuae tětä guasu ñöguinoi vae reta pe, jare kerei oñembori vaära kuae tětära reta.
4. Oyekata oyeapo vaära jare oñeme vaära ñembori mborerekua.
5. irü reta oñemboasa vae yeokuai riru pe, oyapota vae, ñemosimbia pipe guaiño, irü tupapire yeokuai tětämiaŧi pegua jare vi irü reta omeko oñemboete vaära muruvicha guasu tětämiaŧi pegua.

ÑEMBOYAO 7. (MBARAVIKIA MBAREA RENDA MBURUVICHA TĒTĀMIATĪ PEGUARÄ).-

Kuae mbaravikia mbarea renda mburuvicha tětämiaŧi peguara oiko metei kuatiapoa tenondegua ipo pe jare oyapota kuae mbaeapo reta.

1. oñangarekota mburuvicha peguara vae tupapire reta re.

2. omboasata imambae pegua tupapire reta mburuvicha pe oikua vaëra mbae oyapo jare oñangarekota omeë vaëra mburuvicha pe kuae tupapire kuatia reta o övae chupe vae jare vi guirakata vae.
3. öi ipo pe jare oikuata mbae oyapo vaëra tupapire kuatia reta ndive ou övae vae mburuvicha iparavikïa pe, jae ramiño vi omeëka tupapire kuatia opaete mbaravikïa renda öi vae tëtämiati japipe, ipiere vaëra oyeapo kavi yeokuai reta oñemee vae jare imambae pegua.
4. oyeupita imambae pegua mbaravikïa reta peguarä yeapoa reta jare ñemometeia reta pe oime yave ñeemombeu ipiere kuae kuatia rupi aniaramo ñee mombeu rupiño, omeë yave mburuvicha jei rami mborokuai reta. Kuae ramiño ipiere oñemae jese oyapoka vaëra oparegua jare oñeñuvatuta metei ñee riru rupi iyavikïa mbae.
5. oñemeeñota imambaeño kuatia reta yeapo reta öi rupi mbae poru oyeapogue, kerëiko imburuvicha oyapoka vae jaeramiño oñemeeta ñemae öe regua mbae poru .jare kuae mbae poru reta öitako ñeövatüa renda pe físico jare magnético pe.
6. oñemeeta imambaeño kuatia apoa reta pe mombeu auditoria omeë vae yeokuai oyeapo vae, jare opaete kuae mbae oyere rata oñeñovatu ärä pe.
7. oñeñonota oñemee vaera iru mbae poru jare oikuauka añete vae.
8. oyeoporuta oñemoñesiro vaëra kuatia ñeemombeua reta regua opaete ñemometeia ñemboati .jare irü ñee reta oñemee vae mburuvicha tëtämiati pegua pe.
9. oñeñonota kuae öñuvatu tupapire kuatia, mae ñuvatua tëtämiati pegua pe.
10. oyeapota mbaravikïa ñembori ñeövatüa mburuvicha pegua jare imborika reta pe.
11. oñemometeita yeapoa ñee reta jare oikuatiakata ñee mombeu reta pe.
12. oñangarekota mbae mbaravikïa oyapoete mburuvicha vae imboria reta iparavikïa jenda pegua reta ndive.
13. omaeta jare oikua kavita kerëi oparavikïa vae reta oyapo iparavikïa vae irü oparavikïa reta ndive.

14. irü reta oñemboasa vae yeokuai riru pe, oyapota vae, ñemosimbía pîpe guaiño, irü tupapire yeokuai têtâmiatî pegua jare vi irü reta omeko oñemboete vaëra muruvicha guasu têtâmiatî pegua.

ÑEMBOYAO 8. (ÑEMOESÄKA IYAPOA) öi ko yeapoa pegua ipope jare oyapota opaete kua reta:

1. oikuatiakata jare oikuakata oñeñono kavi vaëra mbaravîki jesäkä reve kavi têtâmiatî pe.
2. oikuatiakata jare oikuakata mboki ombokuakua vaëra, mbaravîkia oyapo vaëra jesäkä reve jae ramiño okovarata mbae yeapo ikavi mbae mbaravîki renda têtâmiatî pe.
3. oyapo paveta Yuvake oyapoka pegua reta ndive, ivi regua, ñembosîri reta mbaravîkia renda têtâmiatî pegua aniära oime maeñomi.
4. oipîsîta jare oikuakata oime yave mbae ñeomi aníramo monda.
5. omoañata ñembokuakua jare ñemboete opaete vaepe oparavîki vae reta pegua.
6. oyapokata ñemboîpî oikua vaëra derecho ciudadano jare oikua vaëra mbae mombeu reta.
7. öi tavi audiencia pública pe oikua vaëra vae re oyeporu yekou reta vae iyapî jare kerëi ko opîta vae.
8. öita vi atî reta ndive jare ambîe reta ndive oyereroata kavi vaëra jesäkä reve mbaravîki reta.
9. irü reta oñemboasa vae yeokuai riru pe, oyapota vae, ñemosimbía pîpe guaiño, irü tupapire yeokuai têtâmiatî pegua jare vi irü reta omeko oñemboete vaëra muruvicha guasu têtâmiatî pegua.

ÑEMBOYAO 9. (YEAPOA OÑEMOMETEI VAE IKATUKOTÏGUA OPOMBORI VAE RETA NDIVE).-

Öiko metei yeapoa tenondegua ipo pe jare oyapota kuae mbaravîki reta:

1. Omborîta jare omboeta mburuvicha oyapo vaëra ipoki reve yekou reta ou vae ikatu kotîgui, jae ramiño vi ñemboatîa oporomborî vae ndive oparavîki kavita.

2. oekata iyipi oñemöiru vaëra mburuvicha renda têtämiati tarija pegua, ñembori omeë vae reta ikatu kotigua reta ndive.
3. oeka oipisi vaëra mbaerepira oparaviki kavi vaëra mburuvicha têtämiati tarija pegua, ñemboati oporombori vae ikatu kotigua reta ndive.
4. oyekuata kia rako omeë mbae ñembori reta mboki apo oñevaë vaëra mbaerepira têtämiati pe.
5. oyekata kiaguiko oyekata ñembori mbaerepira ikatu kotigua jare oyekata oñemboigue vaëra pipe têtämiati.
6. oyekata ñemoetärä jare metei rämiño oyeapo vaëra ñembori irü têtäguasü reta ndive.
7. oyekata ñeñope tuicha vae kuaräi ipiere vaëra oñemee ñembori entidad pública reta pe jare privada, ikatu kotigua ombori vae têtämiati iyambae tarija pegua.
8. mbaraviki reta oñeñonota mborokuai guasu jare mborokuai têtämiati peguareta jei rupi kavi.
9. irü reta oñemboasa vae yeokuai riru pe, oyapota vae, ñemosimbía pipe guaiño, irü tupapire yeokuai têtämiati pegua jare vi irü reta omeko oñemboete vaëra muruvicha guasu têtämiati pegua.

ÑEMBOYAO 10. (YEAPOA ÑEE MOMBEUA JARE ÑEE MOERAKUA).-Öiko metei yeapoa ipope jare jae oyapo kuae reta:

1. oikuakata mbokia oyeapo vae, opaete têtä ipo reta pe mbaeko oyapo têtä mburuvicha vae.
2. Oñesiröta mbaraviki oyeapo kavi vaëra, jare öi kavi vaërä mbaraviki renda reta.
3. oñesirota ñeangareko reta têtämiati peguarä jare opita kavi vaëra.
4. oikuakata opaete ñee renduka rupi, mbaeko oyeapo mburuvicha renda pe, jaerämiño mbae mbaraviki ko oyapota vae.
5. öisiröta tembiporu reta ipoki kavi vae guira vaëra tenonde opaete mbae reta oyeapo gue, oñono vae mburuvicha renda.
6. omoañata oyeapo vaëra ñeemombeu yeokoa mburuvicha renda pe.

7. guinoita jare oñuvatukata opaete tupapire kuation jare mbae rechaka guinoi vae mburuvicha renda mbaraviki reta regua.
8. omöirüta oyapo vaëra ñeemombeua ñee renduka rupi jare mbae rechaka mburuvicha renda pe
9. oyeapota jare omaeta kereira tembiporureta oyeporu, jare vi kerëi oyeapo japipe jare ikatu pe.
10. oyeapota ñemae mombeuareta re tëtamiati pegua iparaviki kavi re.
11. omöirüta ipiau mbae mombeua jare ñee möerakuä ipiere vaëra tëtä ipo reta oikua imambae mbae rako oyapo mburuvicha tëtamiati pegua.
12. irü reta oñemboasa vae yeokuai riru pe, oyapota vae, ñemosimbía pipe guaiño, irü tupapire yeokuai tëtamiati pegua jare vi irü reta omeko oñemboete vaëra muruvicha guasu tëtamiati pegua.

ÑEMBOYAO 11. (OPAETE REVE OÑEMAE MBARAVIKI OYEPISI VAE).-

Kuae öiko yeapoa pegua ipope jare oyapota kuae reta:

1. oñangarekota yepisia reta mburuvicha renda pegua re.
2. omboyupavota ati reta jare oyapota öi rämi ñeñoño kavia pe mbaraviki re omae vae reta.
3. oyapota kuation oyeapo vaëra ati mbaraviki peguarä.
4. omeeta ñembori omae reta vaeré jare oyopisi yeapo mburuvicha iparavikia pe.
5. oñangarekota plataforma de atención al cliente, jare vi tëtä ipo reta oiporu ñeemombeu övae kavi chupe reta vaëra.
6. irü reta oñemboasa vae yeokuai riru pe, oyapota vae, ñemosimbía pipe guaiño, irü tupapire yeokuai tëtamiati pegua jare vi irü reta omeko oñemboete vaëra muruvicha guasu tëtamiati pegua.

ÑEMBOYAO 12. (OPOROMBOEKOVIA VAE TËTÄ GUASU JAPIPE).-Kuae mbaeapoa öi metei ñemoekovia ipo pe jare oyapota kuae reta:

1. 1. oyapota mae oporombori ñangueko reve trámite administrativo jare irü reta mburuvicha renda tëtamiati omee vae, kuae mbaeapo

oyeapota oyapota mburuvicha guasu tētā guasu Vorivia pegua pe jare irū reta öi iyike rupi vae.

2. omboekoviata mburuvicha tētāmiatī pegua irū mburuvicha reta jovai, kuae yeokuai omeē yave chupe mburuvicha jaete vae.
3. omeeta ñemborī ñöguinoi vaereta pe tētā guasu pe oparaviki ñöguinoi vae pe, oyapo mbaraviki tētāmiatī peguarā ñöguinoi vae pe.
4. omeeta ñemborī mbokia ñee mombeu pe, tētāmiatī imambae öë vaëra opaete tētā guasu japipe.
5. irū reta oñemboasa vae yeokuai riru pe, oyapota vae, ñemosimbīa pipe guaiño, irū tupapire yeokuai tētāmiatī pegua jare vi irū reta omeko oñemboete vaëra muruvicha guasu tētāmiatī pegua.

ÑEE MBOYAO III.

OYUVAKE ONAGAREKO VAE

ÑEMBOAO 13. (YEAPOA AUDITORIO INTERNO).- kuae mbaeapoa pe öi metei yeorata ipope jare oyapota kuae mbaraviki reta:

1. oyapota mae tētāguasu pe jare vi tētāmiatī pe mbae oasague re.
2. oyapota maë kereirako oyapo yoguira mbae angareko reta re mburuvicharenda pe, jare
3. Jaerāmiño vi irū tembiporu reta ñöguinoi japipe vaere.
4. oechata mbaeapo reta jare oyeapo kavi ra vae, kuae mbaravikia reta tētāmiatī japipe.
5. öisiröta mbaeapo reta jare oyapokata arasa regua auditoria opaete meteia reta ñöguinoi rupi metei tēi ñavo tētāmiatī pegua reta.
6. oñemaeta mbae oyeporu oyeapo vae auditoria operativa pe.
7. oyeapokata auditoria especial oiporu yave mburuvicha tētāmiatī pegua.
8. oyapota mae kerëiko öita mbae repira vae re mburuvicha renda pe.
9. oyapo auditoria SAYCO.

10. omaeta vi kerëiko oyeapo öi vae mbae angarekoa reta re, jare tembiporu öi japipe vae.
11. oechata kerëiko oyeapo mbae ñesirö reta añetetegue vae re oyeparaviki vae öi japipe vae.
12. oñemaëta jare oñemombeuta mbae yeapo retare, auditoria interna oyeapo vae

irü reta oñemboasa vae yeokuai riru pe, oyapota vae, ñemosimbía pipe guaiño, irü tupapire yeokuai tëtämiati pegua jare vi irü reta omeko oñemboete vaëra muruvicha guasu tëtämiati pegua.

ÑEEMBOYAO IV.

YUVAKE OYAPOKA VAE RETA MBURUVICHA RENDA TËTÄMIATI TARIJA PEGUA JARE VI MBARAVIKIA TËTÄMIATI PE.

ÑEMBOYAO 14. (YUVAKE MBARAVIKIA) mburuvicha reta tëtämiati tarija pegua oyokota mbite, öime guinoi mokoi Yuvake iyapoa, metei jaeko yuvakea oyapoka ipoki katu vae. Jare irü jaeko Yuvake oyapoka ñemboyao vae. Kuae reta ñöguinoi mokoi reve oyapoka vaëra mbaraviki ñeñokuai omeë vae mburuvicha tëtämiati pegua vae.

I. yuvakea iyapoa ipoki vae, guinoi ipo pe oyapoka vaëra mbaraviki tuicha vae oñembokuakua vaëra tëtämiati, jare ñöguinoi kuae mbaravikia reta oyapo vaëra:

1. mbaravikia oyapoka vae.
2. mbaravikia mbaeapo ñesirö jare korepoti regua.
3. mbaravikia hacienda pegua.
4. mbaravikia oñembori renda.
5. mbaravikia mburuvicha pegua.
6. mbaravikia oñembosimbi teko reta vae regua.

II. Yuvake ñemboyao oyapo vae, guinoiko ipope oyapo vaëra kuae mbaraviki pokiapo reta, jare guinoi mbaepiere meteia ñembosiri reta re, ñöguinoi vae iängarekoara pe, jare oyapota kuae mbaraviki reta.

1. mbaraviki mbokuakua korepoti moña öe vae.

2. mbaraviki mboarakua teta ipo jare vi meteï teko retaño.
3. mbaravikia mbaekirau regua jare mbae tiriri regua.
4. mbaravikia yekou reta omee ivi vae jare yaiko ara ñavo pipe vae.
5. mbaraviki mbaeapo reta regua.
6. mbaravikia mbaeyekou reta regua jare teta reta regua.
7. mbaravikia ñembokuakua teta ñemöaí jare teta indigena regua.

ÑEMBOYAO 15. (MBAE OYAPOTA VAE JARE YEOKUAI OYAPOTA VAE).-
Mbaravikia ñemboati oyapoka vae reta tetamiati pegua, jare iyapoa reta guinoi oyapo vaera yeokuaimi.

1. oyapota opaete mbaeapo reta, oyeapota mburuvicha renda pe. Jare jokuae yeokuai gui oyeparavikia gui oñemeeta maë angareko, jare oikuakata kerëiko oyeparaviki mbaeapo reta ipo pe oi vae.
2. oikuakata jare oyeapo kavi vaera mbokia reta tetamiati pegua, jare oñemborita oyereroatata kavi Vaera mbokia reta ipo pe oi vae.
3. oikuakata jare guirata, yeapo mboki reta tetamiati pegua, jare oyeukuata vi mbae ra oyeapo tetamiati pe.
4. 4. oipisita ñesirö mbokia, yeapo jare vi mbaraviki oyeapota vae reta ivi teta ñemboyao pegua reta ndive jare irü oyeapo oi vae ñembosiria rupi.
5. 5. oyeapo paveta oporombori vae reta ndive (actores público y privado) oñembokuakua vaera jare oyeka kavi vaera mbaetei ko oyeapota vae.
6. 6. oñembori paveta oyeapo vaera opaete vae ndive tetamiati pegua, oyecha vaera oyapo ñembokuakua vae.
7. oikuatiata mbaraviki peguarä korepoti. Oyapota jare oikuakata mbae oñemondo vae.
8. omee kavita ñee mombeu jesäkä reve iparavikia re jare oñangareko korepoti re oi ipo pe vae re.
9. Omborita oyeapo vaera jare oguata vaera mbae renda reta, ipiere vaera omee ñembori participación ciudadana pe.
10. oyechakata ñemombeua iparavikia regua oi ipo pe vae, jare kuae rami ipiere vaera oikua jare ömae tetamiati pegua reta.

11. omboipita oyapo öi disposición legal pe vae, mbaraviki reta oyeapo vae gui.
12. oyapota jare oñonokavita ñeñonokavia mboki apo reta. Oñonota mboki yesiria reta ndive öi vaëra inversión pública pe.
13. oiparavota ñeemombeu reta, omopuäta jare vi oekata mbae oyeapo, jaerämiño vi amoape omaeta jese.
14. öitavi ñemboatia pe mburuvicha tëtämiati pegua reta ndive jare irü ñemboati reta ndive.
15. irü reta oñemboasa vae yeokuai riru pe, oyapota vae, ñemosimbïa pïpe guaiño, irü tupapire yeokuai tëtämiati pegua, jare vi irü reta omeko oñemboete vaëra muruvicha guasu tëtämiati pegua.

ÑEMBOYAO 16. (YEOKUAI JARE MBAE APO RETA MBARAVIKI RETA TËTÄMIATI TARIJA PEGUA).-mbaravikia reta öi vae Yuvake oyapoka ñemboyao pegua mburuvicha tëtämiati tarija pegua öi vae ñemboyao pañandepo irundia pe Yuvake oyapoka vae, ñee pisäa mokoi jare öi meteia oiporu vaëra .jare jaeko kuae:

1. oechakamita oyeapo vae mbarea mbaraviki, jare oyeapo vaëra jei rami mboarakua öi mborokuai riru pe vae jare irü oiporu vae formulario 01, mbae poru iyapi pe mburuvicha renda jaeramiño vi irü yeokuai reta oyeporu vae.
2. oyeapota tenondegua mbaraviki reta oñeño vae ñeñonokavia pe mbae angareko yekou jei rami ati mbae mbosimbïa .jaerämiño vi mbae angareko japïpe vaere, oyeapota vi formulario certificado ome vae institución.
3. oñangarekota kuatia reta oyesiu vaere oyeapo vaëra yeokuai oparandu reve mbaeapo re yekou jare yeokuai öi ipo pe vaere. Jaerämiño vi omeeta oyeapo kavi vaëra yekou reta ome vae, tëtäguasü ome vae oñeangareko kavi jese vaëra.
4. oñemboeteta kuatia reta oyepoepi vae, jare irü tupapire kuatia reta mboki vae, oyeapota vi mbaraviki jare yeokuai marandu öi vae mbaravikia ipope oyapo vaëra.
5. oyeapota mbaraviki mae jare omoañata oyapo vaëra öiramo muruvicha ñemosimbïa jare oyapokata.

5.1.- oyapota maë jare oñangarekota mbaravikire omeë vaere, jare vi oñangarekota mbaraviki osiri vae metei tēi ñavo oyapota vae mbaraviki.

5.2.- omombeuta pandepoti ñavo dirección de seguimiento y monitoreo de obra y proyecto pe oyeapo kerēi ōi vae mbaraviki reta ipo pe ōi vae.

5.3.-oyapota angareko jare omoañata ñeemombeua mbaraviki reta ñöguinoi vaërä metei ñembosiri reta rupi jare irü reta ōi rami mbaravikia iyokota ñemboati rupi.

6. oñuvatuta ñesirö rupi kavi opaete tupapire kuation. Jaeta vi iñepiröka angareko metei ñavo mbaraviki reta kuation pe ōi vae.

ÑEMBOYAO 17. (ÑEMBOATIA) Mbaravikia tētamiati pegua oñangarekota ko kuae yeapoa reta re, meteia reta, mbae apoa reta jare vi meteia ñembosiri reta.

JEE III.

IYOKOTA JARE MBAETEI KAVI KO OYAPOTA MBARAVIKIA RETA VAE.

ÑEEMBOYAO I.

MBARAVIKIA OYAPOTA VAE TĒTĀMIATI PEGUA.

ÑEMBOYAO 18. (OYAPOTA).-jaeko oñangareko vaërä yeapoa reta re, jare oñemborita vae reta re, oparaviki vae arasa pegua mburuvicha tētamiati pegua.

Jae vi ko omeë oyeapoka vaërä tētamiati pe kuae momeë, omae jare guira tenonde mbaraviki oyapo mbaravikia re oyapo vae mbaravikia Yuvake oyapoka vae tētamiati pe.

ÑEMBOYAO 19. (MBURUVICHA YUVAKE RETA).-mbaravikia oyapoka vae oñangarekota ko jese metei kuation apoa oyapo vae .jaeko mburuvicha oisimbi yeapoa reta pe.

Jare oyapota kuae mbaraviki reta.

1. Yeapoa kuationa institucional.
2. Yeapoa omoaña jare omae vae mbaravikire jare mbaraviki kuationa reta pe oi vae.
3. Ñee mombeua reta jarevi tee reta imoñesiröa.

Mbaravikia oyapoka oipisi mburuvicha angareko ñemboe renda mburuvicha imbae re.

ÑEMBOYAO 20. (MBAEKO OYAPO MBARAVIKIA OYAPO VAE).- mbaravikia oyapota vae, jaeko kua reta iparavikirä:

1. oyapota ñembori tenonde irü mbaravikia reta ndive mburuvicha renda tötämiati pe.
2. oyapota ñembori ivatei mbaravikia reta tötämiati pegua ndive mbaeapo reta, metei yerosiri reta re jare mbaeapo renda tötämiati pegua.
3. oñemborita oyeapo vaära, oyeka kerëitara oñeväe jare oñeangareko jese oyeapo vaära.
4. oñemborita oyeapo vaära mbaraviki ñesirö, okuakua vaära tötämiati, jare mbaravikia renda oyeapo arasa pegua vae.
5. oñemborita jare oñembo añete tötä yepisi reta oñembori pave vaära tötämiati pegua reta jare vi tötä ñemboyao juvicha reta ndive oñembokuakua vaära.
6. omeëta mburuvicha tötämiati pegua, ipiakatu rupi mbaeapo jare ñesirö reta oyapoka tötämiati pe.
7. guirata oyeapo vae, mbaeapo mbae ñesirö, jare vi mbaraviki kuationa pe oi vae .oyapoka vaära tötämiati pe opaete ñesirö jei vae POA, jaerämiño omaeta kerëiko oyeapo oi vae.
8. oikuatiata jare omöirüta programa jare proyecto oñemömirata vaära institución omae reve oyeapo kavi rako oi vae.
9. oñemborita oyeapo vaära seguimiento, kerëiko oñeangareko, jare maë oyeapo vae jei rämi mborokuai eta pañandepopa chiupa juri (ley n°1178).
10. oñembokuakuata oyeapo vaära ñemboati angareko (SOA) mburuvicha renda pe.

11. oyapota kerei öikavi vaërä régimen de autonomia departamental öi vae
12. oyeapota jare kirëi rupi kavi, ñembosimbïa, jare kuation mboati pegua, jare mbae oyeapota vae jare irü ñembosimbïa reta öi vae metei rämi oyapoka vaërä ipoki vae reta.
13. oyeapota kereirako oyeparaviki vae, jare opareçaviki vae reta oyapo kaviärä iparaviki vae.
14. oñeñonota jare oyeapota ñemombeu oyekua vaera mbaeko oyeapo öi vae arasa pe vae, jare oñemaeta ko jaekavi ko oi ñemombeu va ipoki vae reta.
15. omoañata oyeapo vaëra ñemboe, oñeñono kavi vaëra jare oyereraja kavi vaëra oparaviki vae reta tëtämiati pe.
16. oñemaeta oyeapo vaera kerëiko oyeparaviki vae mbaraviki kuation reta re, omeeta vae ñembori sistema de gestión y de apoyo a proyectó,(SIGAP).
17. oñangarekota tee reta ñesiro okuakua vae tëtämiati pegua, oyapota vi opareve kerëiko okuakua tëtä vae jare kerëiko öi iparavete vae reta. Jaerämiño vi oye aita simbia kereira oyeapo mbokia reata tëtämiati pegua.
18. oyekuata oyeapo vaera ñemboe marandu oyeapota vae, ñemboavai reta regua omeeño okuakua tëtämiati vae.
19. oyekata oyeapo vaereta kereitako oñemopora kavi jare ani vaërä ma oime ñemboavai yaiko vae reta tëtämiati pe.
20. oisiuta tupapire kereita oyeapo mbaraviki angareko vae öi rämi ñee oyeapo vae angareko pegua.
21. irü reta oñemboasa vae yeokuai riru pe, oyapota vae, ñemosimbïa pipe guaiño, irü tupapire yeokuai tëtämiati pegua, jare vi irü reta omeko oñemboete vaëra muruvicha guasu tëtämiati pegua.

ÑEMBOYAO II.

MARAVIKIA TĒTĀMIATĪ PE OYEAPOTA JARE OÑEMEETA VAE.

ÑEMBOYAO21. (OYAPOTA VAE) jaeko öi vae oyapota, marandu, ñembori, omaeta mbaraviki ñesirö reta oyeapora vae okuakua vaëra tĕtĕmiati jare oguata kavi vaëra.

ÑEMBOYAO 22. (KEREIKO OEYOKO VAE).-kuae mbaravikia ñesirö jare oñemeeta vae, oiko metei mbaravikia kuatia oyapo vae ipo pe, jare jaeko mburuvicha oyapo vaëra kuae reta:

1. Yeapoa mbaraviki ñesirö jarevi oñesirö iviapi vae.
2. yeapoa oñemearä reta jare vi tupapire mbaraviki.
3. yeapoa oñemoñesirö oyapo vae.

ÑEMBOYAO 23. (OYAPOTA TĒTĀMIATĪ PEGUA JARE OMEETA VAE.).-mbaraviki oyeapota vae mbaravikia tĕtĕmiati pegua jare omeeta vae jaeko kuae reta:

1. guiroatata jare oyapokata mbaraviki ñesirö okuakua vaëra tĕtĕmiati.
2. oñemborita oyeapo vaëra kerëiko okuakua vaëra korepoti ñemoña pe jare vi tĕtä ñemboyao peguarä. (PDDES).
3. 3. oñemboangata vae tĕi mbokia jare kereita öi reta, ñesirö mburuvicha renda pe tĕtĕmiati jare mbaravikia tĕtä ñembosiri pegua.
4. oñemborita opaete ñemboati reta ndive oyeapo vaëra mbaraviki ñesirö mburuvicha ome vae jare vi opaete oyeapota arasa pe vae.
5. oyeapota ñesiro reta mbaraviki arasa peguarä jare ñesiro omeeta vae mbaraviki regua oyeapota tĕtĕmiati pe vae.
6. oyeapota ñemboavai mbae oyeapo vaëra plan de ordenamiento territorial (PLOT) jare vi plan de uso y ocupación del suelo (PLUS) oñembori reve teta ipo reta ndive jarevi tĕtĕmiati ruvicha reta jaerämiño vi oñangarekota catastro tĕtĕmiati pegua re.
7. oñemborita oyapo oyeka vaëra mbae jepirä mbaraviki reta oyeapota vae ñembori- reve mbaraviki, jarevi Yuvake reta iviapi

ndive öi rämi ñeñono kavia sistema de inversión pública jare vi irü yeokuai reta iyupä omae reve jese.

8. oyeapota jare oñemae kavita jare omeeta ñeñonokavia, oyapo kavi vaërä mbaraviki kuatia omae reve jese.
9. oñangarekota oñemoirü vaërä sistema jare ñeñono kavia añetëtë vae ñemosirö pe jare oyeapota mbaraviki tëtämiati pe vae.
10. oyeapota mombeu irundi yasi ñavo jare vi oyeapota maendua riru arasa regua tëtämiati pe.
11. oyeapota jare oñemborita oñeñono miarï renda, oyeapo vaërä ñemongueta mbaraviki regua tëtämiati peguarä.
12. omeeta ñembori oyeapo vaërä miarï (ECOS) jare vi ñemboati omoësäkä vaërä mbaeapo reta mbaraviki regua (ATC) kuae vi öi ipiau kereita oyeapo ñemombeu omae vae reta pe.
13. oyeapota mbae poru oñemboipi vaërä oñemoñesirö yeporu mbaeapo reta jare mbaraviki reta tupapire pe öi vae.
14. irü reta oñemboasa vae yeokuai riru pe, oyapota vae, ñemosimbïa pipe guaiño, irü tupapire yeokuai tëtämiati pegua, jare vi irü reta omeko oñemboete vaëra muruvicha guasu tëtämiati pegua.

ÑEEMBOYAO III.

MBARAVIKI TËTÄMIATI OMEE YEKUO VAE.

ÑENBOYAO 24. (OYAPOTA VAE).-jaeko metei mbaraviki oyapo vae oñemboyekua vaërä jare oñangareko vaërä oyapo jesäkä reve mbaraviki reta jare mbae yekou öi vae tëtämiati.

ÑEMBOYAO 25. (KIARAKO JAE MBURUVICHA VAE).-kuae mbaravikia yekou pegua öitako metei kuatiapoa ipo pe, jare jaeko öi mburuvichara omosimbi vaëra, jaerämiño vi guinoi oñangareko ära kuae reta:

1. yeapoa mbarea regua.
2. yeapoa korepoti omeë vae regua.
3. yeapoa mae angareko regua.
4. yeapoa oñangareko oparaviki vae reta vae re.

ÑENBOYAO 26. (OYAPOTA VAE MBARAVIKIA OMEE YEKOU VAE).-
Mbaravikia yeokuai reta oyapota vae kuae mbaraviki omee yekou
oyapota:

1. omöirüta mbaepapaka opaete vae pegua, öisiröta yeporua reta, oñangarekota omeë vaërä mbae poru, oñangarekota yekou reta re jare irü mbaravikimi reta re. Kuae mombeuapo oyapotako öi rämi ñeñonokavia jare irü yeokuaimi öi vae tëtämiati pe.
2. oñemboeteta kuae ñeñono kavia reta, opaete oyeokuai vae reta tëtämiati pegua pe, omboeteta oparaviki vae reta, ati oyapoka tëtämiati pegua reta vi.
3. oñemaeta jaekaviko oipisi mbae yekuoreta övae tëtämiati pe vae omeë vae mburuvicha guasu jare irü reta.
4. Omeeta jarembae tembiporu reta oparaviki kavi vaërä opaete kuae metei oyeparavikia reta rupi ati oyapoka vae tëtämiati pe ñöguinoi vae.
5. oñangareko kavita yekou tëtämiati pegua oñemboasa vae mburuvicha renda tëtämiati pegua ipo pe, ani ramo jaeño guinoi vae re.
6. oyeapota jare oyekata mbaerepira, mbae poru rupi jare ñembori reta rupi ou vae oyeapo vaërä mbaraviki ñesirö.
7. oñangarekota mbaraviki yeokuai reta oyeapo vae jepigue, jaerämiño vi ipiere oñemboasa oñangareko vaërä mbaerepi reta re tëtä ñemboyao reta aníramo ivi ñemboyao reta pegua
8. oyeokuaita oyeapo vaëra ñemboipi ñeñonokavia jare mbaeapo reta, jaerämiño oñemboasata mbae repira, mbaeapo ñembori reta pegua.
9. oyapota jare vi oñangarekota mbae reta jepirä ou vae oporombori mbaravikia pegua reta pegua oñemaëta oyeapo vaërä.
10. oyeapota estado de cuenta jare mbaerepira reta re oyapoka tëtämiati pegua.
11. oñangarekota kereira uguata mbaraviki reta yekou jare yeokuai reta jei rämi ñeñonokavia omeë chupe vae.
12. añete oñangareko jare omeeta yeapo arasa pegua oyeokuaita vae (PAC) programa anual de contratación.

13. oñangarekota omaeta jare oaröta omeë vae ñembori tètãmiati pe kuae yeokoa ojotako oyeokuai vaëra mbae oyeapota oñembombu chupe vae.
14. oñangarekota oguata vaëra (SICOE.) jare oipisita ñangarekoa ñee mombeu regua tètãmiati pegua oyekuatia vae reta regua.
15. jeita oyeapo vaëra jare oñangareko vaëra, ñemboepi retare tètãmiati peguarã.
16. jeita oyeapo vaëra ñangarekoa re yekou reta ovaë vae tètãmiati peguarã.
17. jeita oñeñoete vaëra metei korepoti oyeporupa mbae vae jirurã, jare korepoti oñem mbaraviki vaëra kuae tètãmiati peguarã.
18. irü reta oñemee vae yeokuai ñemboati guasu peguarã, mbaera oyapota ñemosimbia vae, mburuvicha renda peguarã, omeeko mburuvicha ipiakatu rupi.

ÑEEMBOYAO IV.

MBARAVIKIA TËTãMIATI PEGUA ÑEMBORIA OYAPO VAE.

ÑEMBOYAO 27.- jaeko mbaraviki oyapo oeka vaëra ñembori, irü mbaravikia reta ndive öi vae mbaraviki renda tètãmiati pegua reta ndive.

ÑEMBOYAO 28. (KEREI ÖI VAE MBURUVICHA RETA).- mbaravikia tuicha vae ñemboria tètãmiati pegua öi ko metei kuatia apoa ipoki vae ipope, guiroata vaëra kuae mbaraviki. Jare ipope ñöguinoi vae jae ko kuae:

1. yeapo simbia oñemborita pave ñemboatia tètãmiati pe.
2. yeapo simbia ombori vaëra tëtã ñemboyao mi iyambae reta ndive.
3. yeapo simbia oñemborita vaëra tëtã ñemboyao iyambae.

ÑEMBOYAO 29. (OPARAVIKI VAE MBAEPO RENDA TËTãMIATI PE).-kuae jaeko oyapota vae mbaravikia renda ñembori vae tètãmiati pegua:

1. Oyapota omoaña vaëra, omomirãta vaëra tètãmiati iyambae oiko vaëra.

2. 2. oñemborita mboki reta oyapo vaëra ñee mometi tëtä ñemboyao reta ndive jare vi tëtä ñemboyaomi reta ndive, kuae ra omometi vaëra ñee reta jare vi tëtä reta.
3. oñemborita iyambae tëtäñemboyao pegua reta ndive.
4. 4. oyapota mbae guata pokia reta re oñemoirü vaëra mbaravikia mburuvicha tëtä ñemboyaomi pegua reta ndive.
5. oyeapota mae kerëi oyeapo öi vae ñeñonokavia reta re, opaete oyuvake vae mburuvicha öime vaëra oyerera tenonde kuae iyambae ära. Jare oekoviata mburuvicha renda.
6. oyeapota jare oyekata mbaeapo mbaraviki mburuvicha renda, aniära oime ñemboavai. Oyeapo pave vaëra ñembori mburuvicha guasu ndive.
7. oñembori paveta oyapoka vaereta jare ñemboati oyapo vae reta ndive, oyapo vaëra mbaeapo mbaraviki oyeapo vae öi mbaravikia rupi
8. oñemborita ome vaëra jare oyapo vaëra ñemaë mbae apo re tëtämiati oñemboipi ati oyokoa vae re.
9. Oñemeeta kerëi oyeapo vaëra ñeñono kavia tëtäguasü peguarä jare vi tëtämi reta peguarä oyerera vaera tenonde iyambae ära tëtämiati jare mbae oyapo vaëra arasa pe, kuae mburuvicha renda pe.
10. oñemborita oñemökoi vaëra mburuvicha renda tëtämiati peguarä reta ñemboati guasu oyapo mborokuai vae tëtäguasü pegua reta ndive jare ati oyapo mborokuai tëtämiati pegua ndive.
11. oyapo omöirüta vaëra ipiërea rupi oyapo kavi vaëra mborokuai guasu, kuaräi oñeñono kavi vaëra yeokuai tëtämiati peguarä, omboete reve yekou reta guinoi vae jare vi kuae tëtä ipo reta.
12. oyekuatia oyeapo vaëra ñepiro jare omomiräta vaëra ñandereko yekou reta iyambae rämi tëtämiati pegua.
13. irü reta oñemee vae yeokuai ñemboati guasu peguarä, mbaera oyapota ñemosimbia vae, mburuvicha renda peguarä, omeeko mburuvicha ipiakatu rupi.

ÑEEMBOYAO V.

MBURUVICHAA MBARAVIKIA TĒTĀMIATĪ PEGUA.

ÑEMBOYAO 30. (OYAPOTA VAE) jaeko öi oñangareko vaërä omopuäta oyeapo kavi vaërä mbaraviki yeokuai, aniära iyaguñ mburuvicha renda. Jaerämiño vi oeka vaërä oñemometei ñee reta jare ñemboati reta opaete tĕtĕmiati pegua reta ndive omomiräta vaërä Yeyora kuae tĕtĕmiati pe.

ÑEMBOYAO 31. (KERĒIKO MBURUVICHA VAE).-kuae mbaravikia tĕtĕmiati peguarä öitako jare jaeko metei kuatia pokia. Jare jaeko mburuvicha simbia yeapoa rendamĭ reta jare kuae oyapota jare ñöguñoi:

1. mbaravikia omee angarekoa tĕtä ipo reta vae.
2. mbaravikia ñöguñoi vaërä jare Yeyora pegua.
3. mbaravikia arasa pegua, jare mbae avai pegua.

Kuae mbaravikia mburuvicha tenda pegua jaeko öi tenondegua mburuvicha guiroata vae kuae mbaraviki (sistema integrado de respuesta a emergencia.) SIRE-911.jei vae.

ÑEMBOYAO 32. (OYAPOTA MBARAVIKIA MBURUVICHA VAE).- oyapota kuatia apoa vae jare jae kuae.

1. oyapota oñemökoi mburuvicha ati reta ndive oñemometei reta ndive vae ipoki vae reta ndive jare irü reta ndive oyapo vaëra ñesirö oparaviki vaërä.
2. 2. omeeta ñemongueta oyapo vaërä ñemometeia tĕtä ipo reta ndive. Jare kuae ko jae mburuvicha jee oñemboati vaereta mbaraviki peguarä jare opaete peguarä.
3. oñemborita oyeapo vaërä jare omöirüta vaërä ombokuakua mbaraviki reta jare omae vae reta.
4. oyapota mbaeapo omee vaërä Yeyora reta tĕtĕmiati pe.
5. 5. oyekuata jare oyeapota oñemae reve tĕtä ipo reta oiporu vae oyeapo vaëra ñöguñoi rupi. Jae rämiño kuae öitako mburuvicha tĕtĕmiati pegua ipiereta oyapo vae.

6. oyapota oyeka vaëra ñembori oñearö kavi vaërä tëtä ipo reta tëtämiati pegua.
7. omeeta oyeapo kavi vaërä yupavo .oaröka vaëra tëtä ipo reta jare oyapota kuae mbokia reta opaete tëtä ipo reta ndive, tëtämiati pegua ndive, tëtä ñemboyao reta, jarevi oporombori vae reta ndive.
8. oñemborita oyeapo ñearö tëtäipo reta peguarä kuae policia tëtämiati pegua reta ndive.
9. jaerämiño oyeparaiki pavëta tëtäguasü jearöa ra. (FFAA).
10. oñemboetekata Yeyora tëtäguasü pegua reta.
11. oyeapota oñembori reve kereirako oñeñoño kavi oime yave mbae avai tëtämiati pe.
12. oñemeeta imambaeño oime vaërä oyapo ikavi oiko reta vaërä mbae avai mbae, jarevi oime yave mbae avai oñeñoño kavita imambae pegua tëtämiati pe.
13. irü reta oñemee vae yeokuai ñemboati guasu peguarä, mbaera oyapota ñemosimbia vae, mburuvicha renda peguarä, omeeko mburuvicha ipiakatu rupi.

ÑEE MBOYAO VI.

MBARAVIKI ÑEMBOSIMBIA TËTÄMIATI PEGUA.

ÑEMBOYAO 33. (OYEAPOTA VAE).-Jaeko öi oyeapo vaëra ñemosimbia japipe vae tëtämiati pegua reta peguarä .jare kereita öi pave reta vaërä mburuvicha renda pe jare kuae oyapo reta angareko ñemosimbia vae

ÑEMBOYAO 34. (KIA KO JAE MBURUVICHA VAE).-mbaravikia ñemosimbia tëtämiati pegua, iångarekoarä öitako metei kuatiapoa jare guinoita oñangareko vaërä kuae yeapoa reta re.

1. mbaravikia jurídico.
2. mbaravikia arasa yepia peguarä.
3. mbaravikia arasa peguarä.

ÑEMBOYAO 35. (OYAPOTA MBARAVIKIA YEEPIA VAE) oyapota kuatia ipoki ñemosimbia vae jae kuae reta.

1. 1. oñemeeta jare oyeapota mbokia oyepi vaera mburuvicha renda imbaeapo jare tětämiati iyekou reta.
2. 2 .oñemeeta mbokia ñeñonokavia jare kerëitako tětä ipo reta ovaë guinoi vaëra yepia pe jare vi oñearöta oñeñoño kavi mbae tekoreta re.
3. oyeapota kerei oime vaëra oñemee teko kavi oiko vaërä tětä ipo reta pe oñeangareko kavivaerä kuae yekou re jaeramiño vi oparaviki vae reta re.
4. oñemeeta oyeapo kavi vaëra yepia jare oñemborita kuae mbaravikia.
5. oñembokuakuata mbaeapo añetetegue vae oñemboete vaëra ñeñonokavia tětäguasu pegua ñee oyeapo vae reta ikatu kotigua jaeramiño vi mborokuai guasu reta jare vi mborokuai tětämiati pegua reta.
6. oñemborita oyeapo vaëra ñemoköi mbaraviki renda reta tětä guasu pegua, jare vi ikatu kotigua reta oñemboeteuka vaërä yepia, oñemboeteta tekoiño tětä ipo reta jare mbaraviki renda reta.
7. 7. oñemborita jare oyeapota ñemoköi mburuvicha renda ati yepia ndive ministerio público, contraloría general de estado, oepi tětä reta ipo jare vi irü mbaraviki renda oñemboya öi vae yepia reta re vae.
8. oñemeeta ñembori añete vae, oyapo vae reta tětämiati pegua, jare oyeapota yerosiri omae kavi vaëra asunto jurídico jare oyekata tětämiati peguarä.
9. oyekuatiata jare oyeapota imiari vaërä mbaeapo guinoi vae mburuvicha renda jare mbaeko oyapoka vaereta tětämiati pegua jei vae.
10. guirokuaveeta jare omeeta kereita oguata vaërä opaete ñeapo reta oyeapo vae tětämiati pe .kuae yepia oiko oñangareko vaërä tětämiati re oñeapo yave aníramo kia oñeapo jese yave oguira yave ñeapöa pe.
11. oyeapota oñembotuichata vaërä kuationa ñeapöa regua jare ñeñonokavia kuationa guinoi vaërä mburuvicha renda pe vae.

12. oyeapota ñemometeïa mbaraviki renda yepi jare oyapo paveta oyapoka vae reta ñöguinöi mburuvicha renda pe vae.
13. oñono kavita korepoti angareko oïke yave ñeapöa pe oyeokuai vae reta ndive, jare iru öi vae jei yave oyapoka vae reta.
14. oñeñono kavita jaekavi oyeapo vaërä öi añetëtë vae tëtämiati pe.
15. oñemboguapita kuatia pe tekoiño yekou reta guinöi vae mburuvicha renda jee re.
16. oyekuata oyeapo vaërä ñepiro jupi vae iyambae oyeapo yave omboguerata ivi jare omboepita oyeapo yave mbaraviki jokope jare oñemboepita oñepirö yave jokuae ivi oyeapota mbaraviki pipe vae.
17. oyeapota jare oñemeeta oyeporu yave ñeemombeu kuatia rupi. Mombeua rupi kavi oyeapo kuae miarï vaërä
18. mburuvicha renda jare oñemombeuta imambae pegua kuae marandu oyeapo yave kuae mburuvicha renda pe.
19. oñemboguapita tupapire kuatia pe opaete ñeemombeu oya öi kuae marandu re vae.
20. omaeta jare oparavikita oyeapo vaëra arakua öi pipe vae kuae miarï öi jee auditoria pe oyeapo vae mburuvicha renda japipe jare vi ikatu kotigua reta pe.
21. oñeangarekota ñuvatua jurïdico mburuvicha renda tëtämiati pegua re, jare oñemometeita yeokuai oyeapota vae, jaeramiño ñöguinöi yeokuai pe vae. Jare oñemaeta koigui kavi öi vaëra jenda rupi kavi mbaraviki-reta oñemoñesiro oyeapo vaera vae.
22. oñeangarekota ñeemombeua mburuvicha renda iyambae tëtämiati tarija pegua.
23. irü reta omee vae yeokuai ñemboatiguasu peguarä mbae ra oyeapota vae ñembosimbia mburuvicha renda peguarä, omeekeo mburuvicha ipiakatu reve.

ÑEEMBOYAO VII.

MBARAVIKIA KOREPOTI ÑEMOÑA JARE MOÑAA.

ÑEMBOYAO 36. (OYAPOTA VAE).-jae ko öi oyapoka vaërä okuakua mbaerepi ñemoña jare mäetï koo rupigua oñemoña vaërä tëtämiati pe,

kuae rämiño mbaraviki ñemeë, mbae ñemoña jare oñemeeta korepoti oyeparaviki vaëra mäetï reta re.

ÑEMBOYAO 37. (KIARAKO MBURUVICHA).-kuae mbaravikia korepoti ñemoña jare korepoti mbaraviki ñembokuakua, öita angareko vaëra metei kuationa pokia ipo pe jaeko jae mburuvicha ñemosimbua öi kuae yeapoa oñemopüa vae.

1. yeapo ñembokuakua koo rupigua jare vi maemimba regua.
2. yeapoa yeokuai ombori vaëra mbae ñemoña jare mbaaporenda reguarä.
3. yeapoa mbou peguarä.

Kuae mbaravikia ñembokuakua maemimba regua jare kóo rupigua vaere, öita vi ko mburuvichara kuae yeapota vae reta ndive .ñemosirö ñembori tëtä ñemöaí reta peguarä PROSOL, fondo de fomento al desarrollo productivo FFODEPRO,mi pequeña y mediana empresa MIPYME, plan de empleo urgente PEU-P,EXPORTAR,SEDAG,PROMOSCA,PRONEFA jare centro vitinícola de Tarija. CEVITA.

ÑEMBOYAO 38. (MBARAVIKI RETA OYAPOTA VAE KOREPOTI MBARAVIKI ÑEMOÑA JARE MBARAVIKI MOÑAA VAE) kuae ko oyeokuai oyeapo vaëra:

1. oekata oyapoka vaëra kerëiko oyeparavikita tëtämiaiti pe oñemoña vaëra korepoti mbaravikia kóo rupigua reta ñemoña jare vi maemimba ñemoña reta tëtämiaiti pegua.
2. guiroata oyeapo vaëra mboki reta, okuakua vaëra korepoti ñemoña jare maemimba ñemoña tëtämiaiti pegua.
3. omeëta oñangarekota yeokuai reta öi vae mbaraviki ñemoña kóo, jare maemimba ñemoña tëtämiaiti pegua.
4. omeëta ñeñokuai mbokuakua mbaravikia tuicha, michi jare mbitea pegua pe öi vae tëtämiaiti kuae öitako oñemoña jare omomirata vaëra oupiti katu reve.
5. oyapota jare oyapokata oyekua vaëra mbaraviki kereita mboki reta oyapo jare ñeñonokavia jae rämiño oyekata oñemee oparaviki, jae

- rämiño oyekata oñemboe vaërä .jare vi oiparavota ipoki mbaraviki oyapo vae reta tètämiaiti peguarä .
6. oyekata kia rupi oñemeeka vaërä mbae repira oparaviki ñemoña vae reta pe.
 7. oyapota mbaraviki kuatiape oyapo vaërä kuakua moña reta pe jare omaeta öe vaërä moña reta ikia mbae jare imbaerasi mbae.
 8. oñemborita oyeapo vaërä maemee jare mbaegua tètämiaiti pe.
 9. oñemoñatako jare oyeapota mbou renda reta tètämiaiti pe.
 10. oñeata jare oyeapokata mbou renda reta tètämiaiti pe.
 11. oñemeeta vi jaeiño oparaviki vae retape yekou ipiere vaërä oparaviki kavi jae reta öi rami ñemongueta pe.
 12. oñemborita oñembokuakua vaërä maemee mbaravikiapoa jare yeokuai reta okuakua jare oñeñokuai vaërä.
 13. oñemborita jare Oñemoirüta korepoti oñemboipi vaërä oparaviki vae reta jaeño, ani ramo oñemboati oparaviki reta vae pe.
 14. oyeapota jare oñemeeta oyeapo vaërä ñesova aniara mbae ñemoña reta ikia öe kuae tètämiaiti pe oyapo vae moña.
 15. oyepisita irü yeapoa mbaraviki reta öi vae kuae mbaravikia ipo pe, kuae öi vaërä mburuvicha iñee rupi kavi kuae mbaravikia pe.
 16. irü yeokuai reta oñemeë vae ñemboati guasu peguara mbae ra oyapota ñembosimbia pe, mburuvicha renda peguarä, omeëko mburuvicha ipia katu rupi.

ÑEEMBOYAO VIII.

MBARAVIKIA ÑEMBOKUAKUA TËTÄ IPO RETA PEGUARÄ JARE VI TEKÓ MBOROMBOETE PEGUARÄ.

ÑEMBOYAO 39. (KIAKO MBURUVICHA).-mbaravikia ñembokuakua tëtä ipo reta peguarä jare teko mboromboete reta peguarä, oiko oñangarekota jese tenondegua mburuvicha ñemosimbia vae kuae tea poa reta re.

1. yeapoa teko röisä pegua.
2. yeapoa ñemboe pegua.
3. yeapoa tekoi reta peguara

4. Yeapoa Yuvake jare Yuvake ati.
5. yeapoa tairusu reta peguarä.
6. yeapoa ñuvanga peguarä.

Kuae mbaraviki ñembokuakua tētä ipo reta peguara jare vi teko mboromboete reta peguara oiko vi mburuvicha oyapota vae kuae yeapoa reta regua: yeokuai tētāmiati pegua oporomborita vae SEDEGE yeokuai tētāmiati pegua ñuvanga regua SEDEDE, yeokuai tētāmiati tekoroisä pegua SEDES, yeokuai tētāmiati pegua ñemboe regua SEDUCA, seguro universal de salud autonómico de tarija SUSAT.sinfonia Departamental jare vi apoyo nutricional.

ÑEMBOYAO 40.- (OYAPOTA MBARAVIKI TĒTÄ IPO ÑEMOÑA JARE TEKO MBOETE RETA TĒTĀMIATI PEGUA).-kuae ko jae oyapota mbaravikia tētä ipo ñemoña jare teko mboete reta vae:

- a. oyekata oñeñoño vaerä pokiapo reta kuae ñembokuakua tētä ipo reta.
2. 2. oyereroatata pokiapo reta oyeapo vae oyeapo vaera ñemboyao reta rupi kuae öi ñembokuakua tētä ipo reta peguara ñöguinoi vae tētāmiati pe.
3. oyeapota jare oyereroatata mbaraviki ñesiro tekoroisä tētāmiati peguarä.
4. oyeapota jare oyereroatata mbaraviki ñesiro ñemboe rupigua.
5. 5 oñerenoeta jare oyeapota oike vaerä oiko Yuvake opaete pegua vae jaeramiño opaete ñemoña rembo reta oiketa oyapo vaerä Yuvake oñembo tuicha vaera kuae mbaravikia.
6. 6. oñembongueta tētä ipo reta yoguireko ñoi ikatu rupi iñangarekoa mbae vae, kuae mbokia rupi öi tētāmiati japipegua pe vae.
7. oyeapota vi mboki reta oike vaerä tairusu reta kuae mbaravikia rupi, kuae rami okuakua vaera tētāmiati.
8. oyereroatata oñemboigue vaerä seguro universal jare jepi mbae oime vaerä tekoroisä tētāmiati pe.

9. oyapota jare oyereroatata pokiapo jare mbaravikia kuatia oime vaëra oyeapo kavi maemee tembiura.
10. oyeapoa oñemboigue vaëra mbaravikia pe política pe jare economía pe tètamiati pe tètã ipo reta ñöguinoi vae iyarakua ambie ye vae.
11. oyeapota jare oñemoatagatuta oyeapo vaëra ñuvanga reta kuae tètamiati pe.
12. oyeapota jare Oñerënoita ñande reko reta arete reta, mbae mbopu reta científico, paleontológico, arqueológico oyeyaviki jare oyeyaviki mbae öi vae tetamiati pe.
13. oyeekata jare oyeapota, mbaraviki ñesiro reta oñembokuakua vaëra teko reta jare oñangareko jenda reta re vae.
14. oñangarekota ñeövätüa arakae vae tètamiati pegua.
15. oyeekata jare oyeapota pokia mbaraviki kuatia oñerënoï vaëra mboroau michia vae reta re okuakua ramo vae reta pe jare vi iyarakua ambieye vae reta.
16. oñemborita oguata vaëra miarï renda jare tupapire kuatia rïru renda jare irü mbaraviki ñöguinoi vae tètamiati pe.
17. oñemeeta oñembori ñemboe renda jare oupiti katarä ñemboe renda oñemee oiparavo vae tètamiati.
18. oyepisita irü yeapoa reta öi vae kuae mbaravikia ipope öi vaëra mburuvicha jei rupi kavi rami kuae mbaravikia.
19. irü vae yeokuai reta ome vae ñemboati peguarä mbaera oyapota vae ñembosimbia mburuvicha renda peguarä tètamiati ruvicha peguarä omeko mburuvicha ipia katu rupi.

ÑEEMBOYAO IX.

MBARAVIKI TËTÄMIATI PEGUA MBAE YEKOU KIRAU JARE TEMBIPE IYAPOA.

ÑEMBOYAO 41. (OYAPOTA KO VAE).- jaeko öita oñangareko vaëra yekou kirau vaere jare vi tembipe iyapoa re tètamiati tarija pegua re.

ÑEMBOYAO 42. (KIARAKO JAE MBURUVICHA VAE.)Mbaravikia tètamiati yekou kirau jare mbae tembipe iyapoa regua òitako oparaviki vaerà metei kuationa pokia, jare jeko òita tenondegua mburuvicha oisimbi vaerà kuae yeapo reta:

1. Yeapoa mbaekirau regua.
2. Yeapoa mbae tembipe iyapoa.

Kuae mbaravikia yekou kirau jare mbae tembipe iyapoa, jaeko vi mburuvicha òi vae mbaravikiapo tètamiati pegua kuae oñemboasa metei takararà jiapu vaerà kuae mbaekirau otimbogue pe, kuae mbaraviki guinoi ñemokoi tembipe ome vae SETAR. Jarevi omboiru vae mbaekirau otimbogue ENTAGAS, ñoguinoi ramo metei yeokuai peño.

ÑEMBOYAO 43 (OYAPOTA VAE KUAE MBARAVIKIA).- oyapota kuae mbaravikia yekou kirau regua jare vi tembipe iyapoa:

- a. .oyeapota mbokia reta omae kavi vaerà kuae ati mbaraviki yekou kirau regua jare vi tembipe iyapoa re kuae tètamiati pegua.
2. oyeapota mbaraviki ñesiro jare mbaraviki kuationa mbaekirau jare tembipe iyapoa peguarà.
3. oyapota mbaraviki kuationa oñemee vaerà jare oyereraja vaerà kuae tembipe iyapoa omboesape vaerà.
4. 4. oyekata mbaeapo jare kuationa mbaraviki ome vaerà tembipe iyapoa mbaraviki kavi tètamiati peguarà jare jaeramiño oyeporuta mbae ñemoña pe mbaeti oata vaerà tembiu.
5. oyeapota jare oñesirota kuationa mbaraviki oyereraja vaerà tembipe tètà ñemboyao rupigua reta rupi.
6. oyekata oyeapo vaerà mbokia reta jare mbaraviki ñesiro oyeparaviki vaera itavera reta jeka kuae tètamiati pe.
7. guiroatata jare oyapokata mbaraviki kuationa oyeapo vaera itavera rekáa mbaraviki kuae tètamiati pe, kuae ipiere ñoguinoi tètaguasu ipope o jaeiño òi vae.

8. 8. oyeapota ñee mometi oyeka vaëra oyeapo tupapire kuatia mbaraviki peguarä kuae yekou kirau oñemoitee kavi vaëra tëtämiati pe jei rami ñeñonokavia pegua pe.
9. omboatita jare omboyupavota öi vaëra mburuvicha tëtämiati pegua oyapo vaëra ñemoi kavi kuae mbaekirau pe jare kerëitako oñemee vaëra, öi vae kuae iivi api rupi jarevi tëtäguasu pe.
10. omaeta jare oikuata oyeapo vae oñerënoë jare oñemee kuae mbaekirau tëtämiati peguarä.
11. oyeapota mbokia opaete vae pegua oyeporu vaëra mbaekirau otimbogue tëtä ati reta pe jokuae rämiño vi tëtä ñemboyao rupi jare oipoeppita jiru öi vae kuae tëtämiati pe.
12. Oñemoirüta jare oyeapo kerei oyeapo vaëra takarära reta oiporu vaëra kuae mbaekirau otimbogue jiapu vaëra pipe.
13. oñemborita kuae mbaeapo ENTAGAS jare SETAR omae vaëra kereita ko oiporu jare guinoi oyeisi rami tupapire mbaraviki pe.
14. oñemborita kuae yepoepi YPFB. Pegua ndive öi tëtämiati pe vae, oyapo jare omae vaëra mbaraviki re.
15. oipisita irü mbaeapo reta kuae mbaravikia guinoi vae jese mbaepiere, jaerämiño vi kuae mbaeapoa reta oiketa oyapo kuae ñeñonokavia jei vae.
16. irü reta oñemee vae yeokuai ñemboati guasu peguarä, mbaera oyapota vae ñemosimbua mburuvicha renda peguarä, omeeko mburuvicha ipiakatu rupi.

ÑEEMBOYAO X

MBARAVIKI TËTÄMIATI PEGUA YEKOU IVI REGUA JARE YAIKO PIPE VAE.

ÑEEMBOYAO 44. (OYEAPOTA VAE).- oiko oñangareko oyapo vaëra ñemoirü jare yupavo reta pokia tëtämiati pegua, guiroata vaëra jare oyekou vaëra ivi ome vae oyeapo ye vae jare oyeapo mbae vae, isiri reta re yekou iregua, kaa reta regua, jaerämiño vi öi oñangareko vae oime yave maekañi oyapo oki tuicha yave jare vi oime yave maetini.

ÑEMBOYAO 45. (KIAKO JAE MBURUVICHA VAE).-kuae mbaravikia tětämiati pegua yekou kaa reta regua jare yaiko pipe vae oiko oñangareko vaërä jese metei kuationa pokiapo jaeko mburuvicha simbia kuae mbaeapo reta pe:

1. mbaravikia yekou reta kaa pegua jare mbae kavi ara pegua.
2. mbaravikia oyereroata kavi vaërä i öe vae jare isiri reta regua.
3. mbaravikia arasa pe omae vae mbae ikavi mbae oasa pegua.
4. mbaravikia mbaeapo hidráulica.

Kuae mbaravikia yekou kaa reta regua jare yaiko pipe vae jaeko öi tenondegua mburuvicha kuae yeapo reta peguarä PROAGUA mbaraviki mboki vae San Jacinto pegua, kuationa mbaraviki villamonte sachapera PROVISA, CODEFAUNA, jare kuae omoësäkä vae i ikiague, jare isiri oitio vae Guadalquivir vae vi.

ÑEMBOYAO 46. (MBARAVIKI OYAPOTA VAE YEKOU KAA OMEE VAE JARE YAIKO PIPE VAE).-jae kuae mbaraviki oyapota vae kuae mbaravikia:

1. 1. omoñesiröta oyapo vaëra oyeporu kavi tětämiati pe kuae ivi yekou ome vae reta, jare vi kuae yaiko pipe vae vi.
2. oyererata oñemoirü vaëra mbokia yesiri reta oyeporu jare oyereroata kavita kuae ivi yekou ome vae re jare vi yaiko pipe vae.
3. oñeñonota oyeapo vaëra mbokia mbaraviki kuationa oyeporu vaëra öi oikua rupi kavi öe reta re yekou regua jare oyeapota i rirurä ipiere vaërä oñembiu ivi temiti pegua reta.
4. oñemeeta oyeapo kavi vaërä ñembokuakua ikavi vaërä kuae yaiko pipe vae tětämiati pe
5. oyereroatata oñemae vaera i ikia yave iviti i öea reta jaeramiño vi ivi tětämiati pegua.
6. oñeñonota oyeapo vaërä yepoepi oime yave mbae susere tětämiati pe.
7. 7. oyekuata oyeapo vaërä tupapire kuationa mbaraviki peguarä, oime vaëra yekou i regua ipiere vaëra oñembiu ivi tětämiati peguarä jare vi irü yekou reta re tětämiati pe.

8. oyeapota opareve pave kereita oyerera vaera mbaraviki temiti ñoti kaa reta oñepaiti vaera tètamiati pe.
9. oñemeeta licencia ambiental jare oyeapota kerëiko oyeapo vaera ñemae tètamiati pe.
10. oyeapota oñemboete vaera mborokuai guasu medio ambiente pegua òi ipope kuae tètamiati pe.
11. oyeakuata oyeapo vaera, mbaeti vaera òime ivi imbaerasi jare oñepiano vaera ikavi vaera oñemaeti pipe kuae tètamiati pe.
12. oñemaeta vi oyeapo vaera yeparavo kaa reta mbaeti vaera okañi tòi temiti yekou reta òime vae kuae tètamiati pe.
13. oipisita irü mbaeapo reta kuae mbaravikia guinoi vae mbaepiere jese, jaeramiño vi kuae mbaeapoa reta oiketa oyapo vaera kuae ñeñoño kavia jei vae.
14. irü yeokuai reta oñemee vae ñemboati guasu peguarä, mbae ra oyapota vae ñembosimbia mburuvicha renda peguarä, omeeko mburuvicha ipiakatu rupi.

ÑEEMBOYAO XI.

MBARAVIKIA MBAEAPOA RETA REGUA TÈTAMIATI PE.

ÑEEMBOYAO 47. (OYEAPOTA VAE).-jaeko metei ñemboati òi omeë vaera mbae rako oyeapota vae kuae tètamiati peguarä oyeapo vaera ñemopua okuakua vaera korepoti ñemoña pe tètä ipo reta oñemoña vaera òi rami mbokia reta tètamiati pe.

ÑEEMBOYAO 48. (KIARAKO JAE MBURUVICHA VAE) kuae mbaravikia mbaeapo tètamiati pegua oiko metei kuatiapo ipo pe tètamiati pegua jare jaeko òi mburuvicha simbia kuae mbaeapoa reta regua:

1. Yeapoa tape apo regua.
2. Yeapoa omopuäta reta vae.
3. Yeapoa irü tupapire kuatia mbaraviki regua.

Kuae mbaravikia òiko mburuvicha oyapoka vaera yeokuai tapeapo pegua reta.

ÑEMBOYAO 49. (OYAPOTA VAE MBARAVIKIA RETA TĒTĀMIATI PEGUA).-oparavikita kuae mbaravikia mbaeapo regua jae ko kuae:

1. oyapota mbokia ñesirö jare mbaravikia kuation oyeapo vaëra tape, takarära reta peguarä jare vi oqueyi vaëra yeroata ivate rupi oporoguroata vae.
2. omeeta oyeapo vaëra kerëitako tētāmiati oyepisi vaëra tape rupi irü tētā reta ndive, kerëitako imambae pegua imiari reta vaëra kuae miaria jaeramo oyekua vae.
3. oñemborita oyeapo mburuvicha guasu ndive kerëiko oyeapo vaëra tētāmiati oyepisi kuae tapeapo rupi opaete irü tētāmiati reta ndive kuae ramo oyeporuta ko oyeapo vaëra kerëi imiari vaëra imambae pegua tētā irü reta ndive.
4. oñesirota oyeapo vaëra kerëiko oñeangareko kavi vaëra tape guasure, jei rami ñeñono kavia reta öi vae mborokuai pe.
5. oyeapota tapeapo jare oñeñono kavita tape reta öi vae tētāmiati pe jare tētāmi rupigua reta jei öi rami ñeñonokavia reta iporokuai pe.
6. oyeapota oyeapo vaëra ñesiro jare tupapire kuation mbaraviki pe ñemopua tētā reta peguarä jare omboipita oñono itakuruvi.
7. oñeaätä jare oñemoañata oyeapo vaëra ñeñonokavia pokia oyeapo vaëra oñemopua vaëra opapo reta opaete pegua jare oñemeeta opaete mbae ñeñono kavi reta öi vae kuae ara.
8. oyeapota jare oñemoikavita tape riele guataka tren peguarä uguata vaëra jupi .kuae oñemborita oyeapo vaëra mburuvicha tētāguasu pegua ndive.
9. oyeapota jare oñeñono kavita guataka reta ojo jare ou vae tētā ñemboyao reta gui, ivi rupi, i rupi, jaeramiño vi tape itavera tātā rupi uguata vae.
10. oyapota jare oñeñono kavita oqueyi avión pipe vae tētāmiati pegua.
11. oipisita irü mbaeapoa reta kuae mbaravikia guinoi vae, jaeramiño kuae mbaeapoa reta oiketa oyapo vae kuae ñeñono kavia jei vae.
12. irü yeokuai reta oñemee vae kuae ñemboatiguasu peguarä mbaera oyapota vae ñemosimbia mburuvicha renda peguarä omeeko mburuvicha ipiakatu rupi.

ÑEEMBOYAO XII.

MBARAVIKIA YEOKUAI OMEE VAE JARE O APO REGUA.

ÑEMBOYAO 50. (OYAPOTA VAE).-jaeko òi oñangareko oyapo vaèrà ñembori omeè vaèrà yeokuai jare tètà apo reta tètämíati peguarà kuae jei ko òi ñeñonokavia pe jae ramo oñemborita mburuvicha ivate pegua reta ndive.

ÑEMNBOYAO 51. (KIARAKO JAE MBURUVICHA VAE).-kuae mbaravikia omeè yeokuai vae jare o apo tètämíati pegua regua oiko metei kuatia pokiapo vae, jare kuae jaeko mburuvicha oyapo vae mbaesimbi vae irü mbaeapo reta re jaeko kuae:

1. Yeapoa yeokuai omeè vae.
2. Yeokuai o apo regua.

Kuae mbaravikia yeokuai omeè vae jare o apo pegua jae ko guinoi vi mburuvicha simbia yesiu i ivi igui rupigua. Jare oñerenota kuae i ivi igui pe òi vae.

ÑEMBOYAO 52. (OYAPOTA VAE KUAÈ MBARAVIKIA YEOKUAI OMEÈ VAE JARE O APO REGUA TÈTÄMIATI PEGUA).-kuae jaeko oyapota vae kuae mbaravikia yeokuai omeè vae jare o oyapo vae regua.

1. 1. oñeata mbokia reta jare yeapoa reta ipiere vaèrà oyeapo mbaraviki opaete yoguireko tètà ati pegua reta guinoi vaèra yekou ñeñonokavia re jare tètà kavi tètämíati pe, jare kuae yekou tètà regua ñeñono kavia oñemeeta ko oasaete iparavete vae reta pe.
2. oyeapota mbokia ñesiro jare kuatia oyeapo vaèrà mbaraviki, omeè vaèrà kuae ñeñono kavia jare o apo re, oyeapota ñee ipiere vaèrà oyeaparaviki ati oporombori vae reta jare vi jaeño oparaviki vaereta, jei rämi ñeñono kavia yeokuai re òi vae.
3. oyeapota ñemomiarí mburuvicha municipio pegua reta ndive jare mburuvicha tètà guasu pegua reta ndive, oyeka vaèrà oyeapo mbokia reta oñerenoí vaèrà, kuae yekou ñeñono kavia jare tètà o apoa reta opaete oata yave.

4. oñemborita oyeapo ñemomiari mbae apoa SETAR jare ENTAGAS ome vaerà opaete vaepe tembipe jare vi mbaekirau otimbogue oñemboesape jare oyatapi vaerà tètä ipo reta.
5. oipisita irü mbae apo reta kuae mbaravikia guinoi jese vae mbaepiere, jaerämiño vi kuae mbaeapoareta oiketa oyapo vaera kuae ñeñonokavia jei vae.
6. irü yeokuai reta ome vae ñemboati guasu peguarä, mbaera oyapota vae ñembosimbiamburuvicha renda pe peguarä. Omeeko mburuvicha tètämia ti pegua ipiakatu rupi.

ÑEEMBOYAO XIII.

MBARAVIKIA TËTÄMIATI PEGUA OMEE VAE ÑEMBOKUAKUA TËTÄ ATÄ IKATU PEGUA RETA PE JARE TËTÄ INDIGENA.

ÑEMBOYAO 53. (OYAPOTA VAE).-kuae jaeko oi oñangareko omoaña jare oyapo vaera oñemökoi mburuvicha renda tètä atä ikatu pe ñöguinoi vae reta ndive, jare vi tètä atä reta ndive y tètä indigena tètämia ti pe ñöguinoi vae reta ndive, ombori vaera oeka keräi ovaë vaera mburuvicha renda pe imbae poru reta okuakua vaerà tètä .

ÑEMBOYAO 54. (KIARAKO JAE MBURUVICHA VAE).-kuae mbaravikia tètämia ti ome ñembokuakua tètä atä ikatu pegua reta pe vae jare tètä indigena, oiko metei kuatia apoa ipo pe jare jaeko mburuvichasimbiam kuae yeapota reta pe.

1. Yeapota ñembokuakua tètä atä ikatu pegua reta peguarä.
2. Yeapota tètä indigena reta peguarä

ÑEMBOYAO 55. (OYAPOTA VAE KUA E MBARAVIKIA TËTÄ IKATU PE ÑÖGUINOI VAE RETA PE JARE VI TËTÄ INDIGENA) jare jae oyapota kuae mbaraviki reta tètämia ti pe ñöguinoi vae.

1. oñaätä oyeapo vaerà mboki reta tètämia ti pe oñembori vaerà tètä atä ikatu pe ñöguinoi vae reta peguarä, jare vi atämi peguareta pegua pe jare tètä indigena.
2. oyeapota ñembokuakua tètämia ti pe kuae tètä atä mi reta ndive.

3. oñemoañata oyeapo vaëra ñemoköi mburuvicha renda, tëtä ati reta ndive jare tëtä indígena tëtämiati pegua, oyeapo pave vaëra mbaraviki ñembokuakua, oñembori irü mbaravikia reta oyeeka vaëra oyeapo kuae mbaraviki ñembokuakua.
4. oñemeeta tarea ñemboati reta pe tëtämiati pegua jare vi originario reta, jare opaetevae ndive oyeeka vaëra teko ñemometeïa.
5. oyeapota mbokia opaete vae pegua ombokuakua vaëra tëtä indígena reta, jaeramiño vi oyapota teko mboete tëtä indígena reta ndive jare originario reta ndive.
6. oyeapota vi mbae poru reta aramoete vae ñembokuakua tëtämiati pe jare vi jae reta ñöguinöi vaëra vi mburuvicha renda pe, jare omeeta vi chupe reta imbaerepïra oñembokuakua vaëra.
7. oñemeeta vi chupe reta pokiapo reta ipiere vaëra oyapo kavi mbaraviki oñemee chupe vae okuakua vaëra.
8. 8. oñemeeta jare oyeapota vi oike vaëra jekoiño mbaeapoa reta tëtämiati pe öi vae.
9. oñemborita mbaravikia renda oyapota vae ndive jarevi metei yerosiri reta ndive, Oñemee vaëra atención oiporu yekou reta vae.
10. oñemeeta jare oñemborita oñemömirata vaëra iyambae indígena jare originario reta yoguireko vae kuae tëtämiati tarija pe jare oyeapota ñemomi jae reta ndive.
11. oyeapota ñejaä ivi yapi rupi aguïye vaëra yoguireko ñemoäta rupi irü tëtä reta ndive. Jare kuae oyapotako INRA, omeeta chupe reta tupapire kuatia, ko jae imbae jokuae ivi vae. Kuae ko jae kuatia jää ivi regua TCOs.
12. oipisita irü mbaeapo reta mbaravikia guinöi jese vae mbaepiere, jae ramiño kuae mbaeapoa reta oiketa oyapo kuae ñeñonokavia jei vae.
13. irü reta omeë vae yeokuai ñemboatiguasu peguarä, mbae ra oyapota vae ñembosimbïa mburuvicha renda peguarä .omeeko mburuvicha tëtämiati pegua ipiakatu rupi.

JEE IV.

IYOKOTA JARE MBAE OYAPOETETA VAE MBARAVIKIA RETA, YEAPOTETA JARE METEI YEROSIRI RETA.

ÑEMBOYAO 56.- oyapoeteta vae kuae yeapo reta jare metei oyeoko vae reta mbaravikia tētāmiati pegua, oñemoñesirō kavita metei kuatia mborokuami pe ñemboatia jare mbae oyeapota vae tētāmiati tarija pe ñembosimbiamia japipeño jare irū ñeño kavia reta oikuatiatako yeapota mbaraviki-kuakua pe.

ÑEMBOYAO 57.- oyapoeteta vae metei ñavo yeapota reta jare vi metei yerosiri reta ōi vae mbaravikia tētāmiati pe oyepisita ko ōi ete vae ñembosimbiamia pe jare irū ñeño kavia reta oyeapota vae yeapota mbaraviki kuakua.

Tarija, chiu araroi mokoi eta pañandepo arasa.

OISIU. DR.MARIO COSSIO CORTEZ.

